

Iekšzemes kopprodukta revīzija 2021. gadā

2021. gada 30. septembrī Centrālā statistikas pārvalde publicēja revidētas nacionālo kontu laikrindas, sākot ar datiem par 1995. gadu.

Ir tikušas veiktas šādas revīzijas:

1. revīzijas, kas skar visu laikrindu:
 - 1.1. Izmaiņas, kas saistītas ar valstij noteiktajām ar darījumiem saistītajām Nacionālā kopienākuma (NKI) atrunām, kas noteiktas Eiropas Savienības Statistikas biroja *Eurostat* 2016. – 2021. gada NKI pārbaudes cikla ietvaros.
 - 1.2. izmaiņas, kas saistītas ar citām iekšzemes kopprodukta (IKP) aprēķina metožu un datu avotu maiņām;
2. ikgadējo rutīnas revīziju (var tikt precizēti pēdējo četru gadu IKP novērtējumi).

Ņemot vērā visas šīs revīzijas, gada IKP faktiskajās cenās mainījās no -3,2 % līdz +0,7 % periodā no 1995. – 2019. gadam (skat. 1. tabulu).

1. tabula. IKP faktiskajās cenās pirms un pēc revīzijas 1995. – 2019. gadā, miljonos EUR

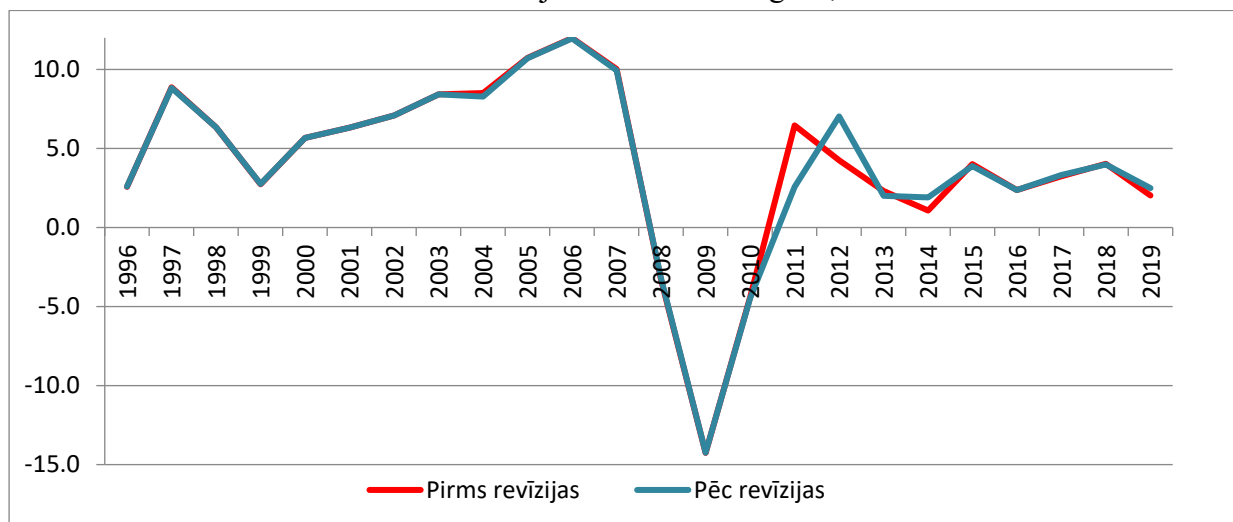
Gads	Pirms revīzijas	Pēc revīzijas	Starpība	Starpība, %
1995	4 057,0	4 059,3	+2,4	+0,1
1996	4 677,4	4 682,2	+4,8	+0,1
1997	5 390,8	5 396,0	+5,2	+0,1
1998	6 008,7	6 014,7	+6,0	+0,1
1999	6 265,7	6 272,6	+7,0	+0,1
2000	6 860,2	6 868,5	+8,3	+0,1
2001	7 461,2	7 471,0	+9,8	+0,1
2002	8 395,9	8 406,4	+10,4	+0,1
2003	9 553,5	9 571,8	+18,3	+0,2
2004	11 070,7	11 096,7	+26,0	+0,2
2005	13 626,8	13 662,3	+35,5	+0,3
2006	17 158,0	17 200,0	+42,0	+0,2
2007	22 667,7	22 703,8	+36,2	+0,2
2008	24 460,8	24 527,9	+67,1	+0,3
2009	18 932,7	19 000,0	+67,4	+0,4
2010	18 022,7	18 088,0	+65,2	+0,4
2011	20 411,5	19 763,8	-647,7	-3,2
2012	22 045,0	21 924,5	-120,5	-0,5
2013	22 923,7	22 749,0	-174,7	-0,8
2014	23 613,9	23 625,8	+11,9	+0,1
2015	24 560,9	24 572,1	+11,2	+0,0
2016	25 360,3	25 371,3	+11,0	+0,0

Gads	Pirms revīzijas	Pēc revīzijas	Starpība	Starpība, %
2017	26 962,3	26 984,4	+22,2	+0,1
2018	29 142,5	29 153,6	+11,0	+0,0
2019	30 420,9	30 647,2	+226,3	+0,7

2019. gada sākotnējais novērtējums no ceturkšņa datu avotiem tika revidēts, izmantojot novērtējumu no gada datu avotiem. Visas šajā dokumentā aprakstītās izmaiņas tika ņemtas vērā, novērtējot 2019. gada IKP, bet tā kā nav pieejams novērtējums, kas iegūts, izmantojot iepriekšējās metodes, nav iespējams tiešā veidā atsevišķi novērtēt izmaiņas pielietotajā metodoloģijā un datu avotos. Gada IKP agregāti faktiskajās cenās tika aprēķināti piedāvājuma-izlietojuma tabulu ietvarā.

Gada IKP izaugsme mainījās par no -3.9 līdz +2.8 procentpunktiem (skat. 1. attēlu un 2. tabulu.).

1. attēls. IKP izmaiņas salīdzināmajās cenās, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pirms un pēc revīzijas 1996. – 2019. gadā, %

2. tabula. IKP izmaiņas salīdzināmajās cenās, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pirms un pēc revīzijas 1996. – 2019. gadā

Gads	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Pirms revīzijas, %	+2,6	+8,9	+6,3	+2,7	+5,7	+6,3	+7,1	+8,4	+8,5
Pēc revīzijas, %	+2,6	+8,8	+6,3	+2,8	+5,7	+6,3	+7,1	+8,4	+8,3
Starpība, procentpunktos	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	-0,2
Gads	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pirms revīzijas, %	+10,7	+12,0	+10,0	-3,3	-14,3	-4,4	+6,5	+4,3	+2,3
Pēc revīzijas, %	+10,7	+12,0	+9,9	-3,2	-14,2	-4,5	+2,6	+7,0	+2,0
Starpība, procentpunktos	+0,0	+0,0	-0,1	+0,1	+0,0	-0,1	-3,9	+2,8	-0,3
Gads	2014	2015	2016	2017	2018	2019			

Pirms revīzijas, %	+1,1	+4,0	+2,4	+3,3	+4,0	+2,0			
Pēc revīzijas, %	+1,9	+3,9	+2,4	+3,3	+4,0	+2,5			
Starpība, procentpunktos	+0,8	-0,1	+0,0	+0,1	+0,0	+0,5			

1. Revīzija, kas skar visu laikrindu

1.1. Valstij noteikto NKI atrunu rezultātu iekļaušana IKP laikrindā – piedāvājuma un izlietojuma tabulu (PIT) integrēšana nacionālajos kontos (ietekme 2011. – 2013. un 2017. gadam)

Lai atceltu šo NKI atrunu, Latvijai bija jāiekļauj piedāvājuma un izlietojuma tabulu rezultāti IKP laikrindā. PIT ir noslēdzošais IKP novērtējuma posms. PIT veidošana dod iespēju pārbaudīt nacionālo kontu agregātu un to sastāvdaļu saskaņotību un savstarpējās sakarības vienā detalizētā ietvarā un, integrējot trīs IKP aprēķinu pieeju sastāvdaļas (t. i., ražošana, izlietojums un ienākumi), izveidot vienu IKP novērtējumu. Piedāvājuma un izlietojuma tabulās ekonomika tiek sabalansēta produktu līmenī.

Līdz šim Latvijas IKP laikrindā ir tikuši iekļauti tikai 2008. – 2010. un 2014. – 2016. gada PIT rezultāti. Atruna paredzēja, ka Latvijai līdz 2021. gada 30. septembrim IKP laikrindā bija jāiekļauj PIT rezultāti 2011. – 2017. gadam. Tā kā PIT integrēšana skar visus galvenos IKP agregātus un prasa ievērojamus resursus, tika nolemts šo tabulu integrāciju sadalīt divos posmos. 2020. gada revīzijā tika iekļauti 2014. – 2016. gada PIT rezultāti un 2021. gada revīzijā tika iekļauti atlikušo gadu rezultāti, t. i., 2011. – 2013. gada PIT un kārtējais 2017. gada PIT rezultāts, atbilstoši datu revīzijas politikai. Turpmāk PIT rezultāti tiks integrēti IKP laikrindā atbilstoši Eiropas kontu sistēmas 2010 datu nosūtīšanas programmas prasībām, kā arī PIT integrācijas ietekme uz IKP būs neliela, jo gada IKP aprēķins jau notiek PIT ietvarā.

PIT integrācijas ietekme uz IKP faktiskajās cenās 2011. – 2013. gadam svārstās **no -3,3 % līdz -0,6 %**. 2017. gadam PIT integrācijas ietekme sastāda **+0,0 %** (skat. 4. tabulu).

4. tabula. PIT integrēšanas nacionālajos kontos ietekme uz IKP faktiskajās cenās 2011. – 2013. gadā un 2017. gadā

Gads	Ietekme uz IKP, milj. EUR	Ietekme uz IKP, %
2011	-659,8	-3,3
2012	-132,8	-0,6
2013	-186,6	-0,8
2017	11,2	+0,0

1.2. IKP laikrindas revīzijas, kas saistītas ar citām IKP aprēķina metožu un datu avotu maiņām

1.2.1. Kooperatīvo sabiedrību iekļaušana IKP laukrindā

Pārskatot IKP aptvērums, papildus IKP laika rindā tika iekļauti arī dati par kooperatīvajām sabiedrībām, kas atbilstoši "Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumam" iesniedz bilances un peļņas zaudējumu aprēķinu un, izvērtējot to darbības rādītājus, tiek klasificētas Mājsaimniecības apkalpojošo bezpeļņas organizāciju institucionālajā sektorā (S.15). Savas darbības specifikas dēļ šīs organizācijas netiek iekļautas strukturālajā biznesa statistikā, bet ir iekļaujamas nacionālajos kontos. Līdz šim nacionālajos kontos tika iekļautas tikai tās kooperatīvās sabiedrības, kas gada pārskatus pildīja atbilstoši MK noteikumiem "Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem". Kooperatīvās sabiedrības ir lauksaimniecības, dārzkopības, garāžu īpašnieku un dzīvokļu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības, kuras strādā šādās NACE 2. red. nozarēs: 01, 5221, 5222, 6820, 6832 un 9499 un ir klasificētas kā bezpeļņas organizācijas.

Kooperatīvo sabiedrību iekļaušanas ietekme IKP laukrindā faktiskajās cenās pa gadiem svārstās **no +0,0 % līdz +0,1 %** (skat. 5. tabulu).

5. tabula. Kooperatīvo sabiedrību iekļaušanas ietekme uz IKP faktiskajās cenās 1995. –2018. gadā

Gads	Ietekme uz IKP, milj. EUR	Ietekme uz IKP, %
1995	+2,4	+0,1
1996	+4,8	+0,1
1997	+5,2	+0,1
1998	+6,0	+0,1
1999	+7,0	+0,1
2000	+8,3	+0,1
2001	+9,8	+0,1
2002	+10,4	+0,1
2003	+11,1	+0,1
2004	+11,5	+0,1
2005	+11,8	+0,1
2006	+12,1	+0,1
2007	+12,3	+0,1
2008	+12,6	+0,1
2009	+12,8	+0,1
2010	+12,5	+0,1
2011	+12,1	+0,1
2012	+12,2	+0,1
2013	+11,9	+0,1
2014	+11,9	+0,1
2015	+11,2	+0,0
2016	+11,0	+0,0
2017	+11,0	+0,0
2018	+11,0	+0,0

1.2.2. Pašnodarbināto saražotās izlaides un starppatēriņa atsevišķās nozarēs iekļaušana IKP

Korekcija IKP laikrindai par pašnodarbināto izlaidi un starppatēriņu tika veikta 2003. – 2010. gadam atsevišķām nozarēm, galvenokārt – veselības aizsardzība; sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbības; pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana. Dati par 2011. – 2013. gadu tiek iekļauti PIT integrācijas IKP laikrindā revīzijas punkta ietvaros (skat. punktu 1.1.). Līdz šim šie dati netika iekļauti IKP laikrindā 2003. – 2013. gadam, jo šīs nozares nav strukturālās biznesa statistikas datu aptvēruma lokā, kas ir viens no galvenajiem datu avotiem nacionālo kontu aprēķiniem. Veicot nacionālo kontu datu aptvēruma analīzi, tika secināts, ka šo nozaru pašnodarbināto saražotā pievienotā vērtība iztrūkst IKP novērtējumā.

Pašnodarbināto saražotās izlaides un starppatēriņa atsevišķās nozarēs iekļaušanas ietekme IKP laikrindā faktiskajās cenās pa gadiem svārstās **no +0,1 % līdz +0,3 %** (skat. 6. tabulu).

6. tabula. Pašnodarbināto saražotās izlaides un starppatēriņa atsevišķās nozarēs iekļaušanas ietekme uz IKP faktiskajās cenās 2003. – 2010. gadā

Gads	Ietekme uz IKP, milj. EUR	Ietekme uz IKP, %
2003	+7,2	+0,1
2004	+14,5	+0,1
2005	+23,6	+0,2
2006	+29,9	+0,2
2007	+23,8	+0,1
2008	+54,5	+0,2
2009	+54,5	+0,3
2010	+52,7	+0,3

2. Ikgadējā rutīnas revīzija

Papildus tika veiktas arī ikgadējās rutīnas revīzijas. 2019. gada sākotnējais novērtējums no ceturkšņa datu avotiem tika revidēts, izmantojot novērtējumu no gada datu avotiem.

Visas šajā dokumentā aprakstītās ar NKI atrunām saistītās izmaiņas tika ņemtas vērā, arī novērtējot 2019. gadu, bet tā kā nav pieejams novērtējums, kas iegūts, izmantojot iepriekšējās metodes, nav iespējams nošķirt atrunu ietekmi no kārtējās revīzijas.

Ņemot vērā, ka bija iegūts jauns 2019. gada IKP novērtējums no gada datu avotiem, tika pārskatīts arī 2020. gada IKP novērtējums, kurš iegūts izmantojot īstermiņa (ceturkšņa) datu avotus.